

TWEEËNTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR B

Marcus 7: 1-23

Bennekom 2012

Wanneer Farizeeën zich bij Jezus verzamelen, klinkt er niets mee van heilige huiver voor Gods spreken. Ze beginnen een ordinaire discussie over wat God nou precies gezegd en bedoeld heeft. Hoe zou volgens u – vragen ze aan Jezus - een Godwelgevallig mens er nou eigenlijk uit moeten zien? Hoe noodzakelijk is het bijvoorbeeld om brood te eten met gewassen handen? Jezus gaat op die vraag heel serieus in. Wij zijn daar misschien verwonderd over: zo een onbenullige kwestie. Maar de vraag, die daaronder speelt, is allesbehalve onbenullig. Die vraag gaat Jezus - en dus ook ons - ter harte. Het is de vraag, die elke godsdienstige mens zich zou moeten stellen. Die vraag luidt: Wie mag er gast zijn in uw tent? Wie mag er bij u komen? Zijn daar voorwaarden aan verbonden? De Farizeeën en Jezus zijn het er gloeiend over eens: tot God naderen, dat kan niet zomaar. God is de Alheilige, Hij is een verterend vuur. Maar ze zijn het even gloeiend óneens over de voorwaarden.

Telkens duiken er mensen op, die denken, dat die voorwaarden bestaan in het volbrengen van een of ander ritueel. Dat is zo bij Joden, maar niet minder bij Islamiëten en christenen: als je maar... zeggen ze dan. Als je maar zorgt, dat je de reinheidswetten nauwkeurig onderhoudt, als je maar altijd je hoofddoekje draagt, als je maar je drie weesgegroetjes bidt, als je maar zondags naar de kerk gaat, als je maar de bijbel leest, als je er maar netjes uitziet. Als je maar dit en als je maar dat... Zo stellen we ons vaak veilig op: met eenvoudige regeltjes proberen we greep te krijgen op een ingewikkelde en bedreigende wereld. Bijna een bezwering, bijna een stukje magie binnen een levende godsdienst.

Je mag die dingen allemaal wel doen, zegt Jezus, zeker als het je helpt om dichterbij het eigenlijke Woord van God te komen, maar als je even nadenkt, weet je, dat dat de kern van je geloof niet raakt. Het Woord van God gaat immers veel dieper, is veel mysterievoller: het heeft immers te maken met jouw innerlijk en het welzijn van heel de menselijke samenleving.

Jezus maakt daarom onderscheid tussen het eren met de lippen en het eren met het hart. Tussen dat, wat alleen maar bij het uiterlijke blijft en dat, wat de kern raakt. Hij verkondigt daarmee niets nieuws. Integendeel, het is de oude beproefde leer, die je al bij Mozes vindt en bij al de profeten.

Je zou het nog anders kunnen zeggen: het gaat niet om wetten, die mensen hebben uitgedacht, maar om de weg, die God zelf voor ons heeft uitgestippeld, toen hij tot ons sprak. Ga je nou eens druk maken over wat er wèrkelijk toedoet, zegt Jezus tegen die zogenaamde deskundigen. Maar hij zegt het evengoed tegen ons en zelfs tegen de kerk en haar leiders van vandaag. Kennen jullie de goddelijke Wet nog wel? Lees je nog wel eens na, waar God in het gesprek met Mozes de nadruk op gelegd heeft, of is dat allemaal ondergesneeuwd onder jullie eigen regeltjes en wetten?

Dan volgt een tweede gespreksronde. Jezus roept het volk, alle omstanders, erbij. Hun legt hij de vraag voor: Waar denken jullie, dat het in Gods Woord om gaat? Om dat wat van buiten naar binnen gaat, of wat van binnen naar buiten komt? Waar - denk je - word je een beter mens van? En met die belangrijke vraag laat hij het volk naar huis gaan, zodat zij - en wij! - daar eerst zelf nog eens goed over na kunnen denken.

's Avonds thuis volgt een derde gesprek. Als de Farizeeën in geen velden of wegen meer te bekennen zijn en al het volk vertrokken, vragen de leerlingen Jezus om er eens wat dieper op door te gaan: Zegt u nog eens wat meer over onze binnenkant.

En op zeer volkse en onverbloemde wijze legt Jezus uit, dat de maag zo zijn eigen cirkelgang heeft van voedsel opnemen en afval afscheiden, maar dat dat niet je eigenlijke, je geestelijke binnenkant, is. Die wordt gevormd door het circuit van je hart. Samen kijken Jezus en de leerlingen naar wat er in een mensenhart ligt opgeslagen.

Nou, daar kun je echt van schrikken! Want op het eerste gezicht is daar naast veel moois en liefs ook veel donkers te vinden: iets van ongeremdheid. Het lijkt wel op de chaos, die er al was voor dat de wereld door God geschapen werd. Een goede gids is er nodig en heel veel moed om diep in jezelf af te dalen, en eerlijk naar je innerlijk te kijken. Velen houden die kelder van hun hart dan ook maar liever stevig op slot. Ze doen maar net, alsof dat er allemaal niet is. Maar langs slinkse wegen komt het toch naar buiten, ongeremd, en het verontreinigt niet alleen al hun eigen daden, maar ook heel het menselijk samenleven wordt er door aangetast.

Het vreemde is misschien, dat Jezus niet tegen ons zegt, dat je dat alles, wat daar zo negatief lijkt, met wortel en tak moet uitroeien. Je kunt dat niet eens, ook al zou je het willen. Je zou jezelf maar verminken, zegt de joodse traditie en Jezus beaamt dat. Alles wat je in je hart vindt: de begeerten en de driften, het verlangen om van het goede der aarde te genieten, de menselijke seksualiteit, onze ambities en onze eerezucht, al deze krachten zijn er nu eenmaal en ze mogen er ook zijn. Als je het tenminste opneemt in een levenslang proces van groei, van omvorming, van heelmaking en éénwording. Hoe gek het misschien ook klinkt, deze krachten heb je zelfs nodig als motor en de drijfveer voor je ontwikkeling als mens. Maar juist doordat ze verbonden worden met je verlangen om meer mens te worden, worden ze gekanaliseerd en gelouterd. Precies over dat innerlijke proces gaat Gods woord.

Gods Woord heeft maar weinig van doen met onze beleefdheidsregels, zelfs niet met onze zorg voor hygiëne. Gods Woord is als het ware een blauwdruk, ons geschonken om een samenleving op te bouwen met een menselijk gezicht. Een samenleving van recht en gerechtigheid, van vrije mensen, die het goede doen en het boosaardige laten en die daarom als mens tot hun recht mogen komen. Je kunt ook zeggen: het bijbelse woord staat gericht naar de lof van God. Want de eer, die God voor zichzelf zoekt is niets anders dan dit: de waarachtig levende mens... díé is de glorie van God.